

آئین نامه تأسیس کلینیک های طب کار

این آئین نامه با استناد مواد ۱، ۲، ۳، و ۴ قانون مربوط به مقررات امور پزشکی، دارویی، مواد خوردنی و آشامیدنی مصوب ۱۳۳۴ (با اصلاحات بعدی) و بندهای ۶، ۷، ۱۱، ۱۲ و ۱۴ ماده ۱ قانون تشکیلات و وظایف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مصوب ۱۳۶۷ و ماده ۸ قانون تشکیل وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و آئین نامه اجرایی آن مصوب سال ۱۳۶۵ هیئت محترم وزیران و اصلاحات سال ۱۳۶۶ تهیه و به شرح ذیل اعلام می گردد:

فصل اول: تعاریف

ماده ۱- طب کار رشته ای از طب است که به پیشگیری، تشخیص و درمان بیماریهای شغلی می پردازد.

ماده ۲- کلینیک طب کار که در این آئین نامه به اختصار «کلینیک» نامیده می شود به محلی گفته می شود که به بهره گیری از تجهیزات لازم برای تستهای عملکرد ریوی، ارگومتری، ادیومتری، و ارزیابی تواناییهای بینایی، ارزیابی تواناییهای هوشیاری و عملکردی، تستهای آزمایشگاهی و رادیولوژی و اندازه گیریهای محیطی به ارائه خدمات تخصصی سلامت شغلی نظیر پیشگیری و کنترل، غربالگری، معاینات سلامت شغلی، تعیین میزان ناتوانی، تواناییها و تناسب شغلی افراد، تشخیص و درمان بیماریهای ناشی از کار می پردازد.

ماده ۳- متخصص طب کار به کسی اطلاق می شود که علاوه بر داشتن درجه دکترا در طب دارای دانشنامه یا گواهینامه رسمی تخصصی تأیید شده از طرف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در رشته طب کار باشد.

ماده ۴- پروانه های تأسیس، بهره برداری و مسئول فنی پروانه های قانونی هستند که از طریق وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی پس از تصویب کمیسیون قانونی بعنوان مجوز فعالیت هر کلینیک صادر می شوند.

ماده ۵- در این آئین نامه به اختصار به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی «وزارت»، به مرکز سلامت محیط و کار "مرکز" به دانشگاه یا دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی «دانشگاه/دانشکده»، به کمیسیون تشخیص امور پزشکی موضوع ماده ۲۰ قانون مربوط به مقررات امور پزشکی، دارویی، مواد خوردنی و آشامیدنی مصوب سال ۱۳۳۴ (با اصلاحات بعدی) «کمیسیون قانونی» و به پروانه های تأسیس، بهره برداری و مسئولان فنی «پروانه های قانونی» گفته می شود.

فصل دوم: شرایط تأسیس و بهره برداری

ماده ۶- اجازه تأسیس کلینیک طب کار به اشخاص حقیقی و مؤسسات حقوقی پس از تصویب کمیسیون قانونی و اخذ موافقت اصولی از مراجع ذیصلاح (وزارت/دانشگاه) با شرایط ذیل داده می شود:

الف. اشخاص حقیقی متقاضی تأسیس باید دارای مدرک تخصصی طب کار باشند.

ب. در صورتیکه متقاضی تأسیس کلینیک یک مؤسسه حقوقی باشد باید حداقل یکی از مؤسسين آن افراد مندرج در بند الف این ماده بوده یا فرد دارای شرایط مندرج در بند الف این ماده را بعنوان مؤسس معرفی نمایند. رعایت اصل ۱۴۱ قانون اساسی برای مؤسسات حقوقی و اشخاص حقیقی الزامی است.

تبصره ۱- مراکز آموزشی و درمانی تابعه دانشگاههای علوم پزشکی کشور از شرایط مندرج در این بند مستثنی می باشند.

تبصره ۲- در صورت خروج متخصص طب کار از مؤسسه حقوقی، حداکثر ظرف مدت ۶ ماه باید مؤسسه حقوقی عضو جدید متخصص طب کار بعنوان مؤسسه معرفی نماید. در غیر اینصورت مؤسسه صلاحیت کار را از دست خواهد داد.

ج. نهادها و مؤسسات دولتی یا وابسته به دولت که از بودجه عمومی استفاده می نمایند در صورتی میتوانند تقاضای تأسیس کلینیک طب کار نمایند که علاوه بر دارا بودن شرایط مندرج در این آئین نامه، ارائه خدمات موضوع این آئین نامه در اساسنامه آنها پیش بینی شده باشد.

د. نهادها و مؤسسات دولتی یا غیردولتی که بر طبق اساسنامه تأسیس، ارائه خدمات پزشکی به افراد غیر از پرسنل مؤسسه یا نهاد مذکور جزء شرح وظایف یا فعالیتهای آن نهاد یا مؤسسه محسوب نمی گردد در صورت تأسیس مرکز طب کار مجازند فقط به افرادی که رابطه استخدامی با آن نهاد یا مؤسسه دارند خدمات طب کار ارائه نمایند.

ماده ۷- هر متخصص طب کار می تواند مؤسس حداکثر یک کلینیک دولتی و یک کلینیک غیردولتی بطور همزمان باشد و یک متخصص نمی تواند همزمان مؤسس دو کلینیک غیردولتی یا دو کلینیک دولتی باشد.

ماده ۸- پروانه مسئول فنی کلینیک به پزشکان متخصص طب کار واجد شرایط پس از تأیید صلاحیت توسط کمیسیون قانونی داده خواهد شد.

ماده ۹- رعایت مفاد آیین نامه اجرایی قانون اجازه تأسیس مطب جهت تصدی پست مسئولیت فنی الزامی است.

ماده ۱۰- هر متخصص طب کار می تواند با توجه به ثابت بودن سقف تعداد معاینات سالیانه که در این آیین نامه ذکر شده حداکثر مسئولیت فنی یک کلینیک دولتی و یک کلینیک غیردولتی را در دو شیفت کاری بطور غیرهمزمان و بارعایت سقف مجاز معاینات هر متخصص بعهده گیرد. پروانه قانونی صادره نیز صرفاً برای شیفت کاری مندرج در پروانه معتبر می باشد و حضور مسئول فنی در شیفت مورد نظر الزامی می باشد.

ماده ۱۱- درخواست تأسیس و مراحل صدور موافقت اصولی و بهره برداری و پروانه های قانونی به شرح زیر است:

الف. درخواست کتبی تأسیس همراه با ارائه مدارک مورد نیاز به معاونت درمان یا سلامت دانشگاه/دانشکده مربوطه.

ب. ارسال پرونده به مراجع ذیصلاح (وزارت/دانشگاه) جهت بررسی در کمیسیون قانونی.

ج. تأیید و تصویب صلاحیت مؤسس/مؤسسين در کمیسیون قانونی و صدور موافقت اصولی.

د. انعقاد قرارداد تأسیس بین متقاضی و مراجع ذیصلاح (وزارت/دانشگاه) و ارائه مدارک مربوطه.

ه. بررسی صلاحیت مسئول/مسئولان فنی و سایر مدارک در کمیسیون قانونی.

و. تأیید مدارک و صلاحیت مسئول/مسئولان فنی.

ز. صدور پروانه های تأسیس، بهره برداری و مسئول/مسئولان فنی.

ح. آغاز فعالیت کلینیک و اعلام شروع بکار به دانشگاه مربوطه.

تبصره ۱- برای اخذ پروانه بهره برداری معرفی حداقل ۵۰٪ پرسنل واجد شرایط الزامی است.

تبصره ۲- کارمندان دولت و وابسته به دولت فقط می توانند مسئولیت فنی و یا همکاری یک کلینیک طب کار غیردولتی را در ساعات غیراداری تقبل نمایند.

تبصره ۳- مسئولان فنی کلینیک می توانند مؤسس کلینیک نیز باشند.

فصل سوم: وظایف مؤسسه یا مؤسسان

ماده ۱۲- اهم وظایف مؤسسان مراکز طب کار بشرح ذیل می باشد:

الف. انتخاب و معرفی مسئول/مسئولان فنی و کلیه کارکنان واجد شرایط برای کلینیک براساس ضوابط و استانداردهای مربوطه جهت صدور پروانه های قانونی.

تبصره ۱- مؤسس در صورت تخلف مسئول فنی از وظایف قانونی و احراز آن توسط کمیسیون قانونی می تواند درخواست تغییر وی را نماید.

ب. تامین تجهیزات عمومی و ملزومات مورد نیاز براساس استانداردهای مربوطه

ج. اجرای نظرات و پیشنهادات مسئول فنی کلینیک در امور پزشکی و فنی براساس ضوابط و رعایت آنها

د. رعایت کلیه ضوابط، مقررات، دستورالعملها و تعرفه های مصوب مراجع ذیصلاح قانونی
ه. برنامه ریزی و سازماندهی جهت جلب رضایت مراجعین و رعایت منشور حقوق بیماران و نظارت بر حسن اجرای استانداردهای مربوط به تابلو و نیز سرنسخه های کلینیک
ز. حفظ استانداردهای کمی و کیفی ساختمان، تجهیزات، تاسیسات، وسایل و امکانات و تامین تجهیزات عمومی و ملزومات مورد نیاز براساس استانداردهای موجود
ح. اخذ تاییدیه علمی از مسئول فنی قبل از انعقاد و اجرای قراردادهای ارائه خدمات طب کار
ط. رعایت موازین اسلامی، اخلاقی و نظارت بر حسن اجرای آن

فصل چهارم: وظایف مسئول یا مسئولان فنی

ماده ۱۳- مسئول فنی کلینیک فردی است که دارای مدرک تخصصی طب کار مطابق با ماده ۳ این آیین نامه بوده و مسئولیت فنی و علمی کلیه خدمات ارائه شده در مرکز برعهده وی می باشد. اهم وظایف مسئول فنی کلینیک طب کار عبارتند از:

الف. نظارت مستمر و فعال بر کلیه خدمات ارائه شده توسط کلینیک
ب. ارتقاء سطح کیفی خدمات توسط کارکنان فنی کلینیک مرکز و ابلاغ تذکرات لازم به آنان.
ج. بررسی و اعلام صلاحیت کارکنان فنی شاغل در کلینیک.
د. نظارت فنی بر عملکرد کلیه پرسنل فنی کلینیک
ه. تهیه و تنظیم برنامه کاری قسمتهای مختلف کلینیک و نظارت بر حسن انجام خدمات ارائه شده.

و. نظارت بر کیفیت و قابل استفاده بودن تجهیزات و ملزومات.
ز. نظارت بر تهیه، تنظیم و نگهداری پرونده پزشکی کلیه مراجعین
ح. نظارت بر حسن اجرای استانداردهای مربوط به تابلو و سرنسخه های کلینیک و ارائه پیشنهادات لازم به مؤسس یا مؤسسان.

ط. تهیه تکمیل و ارسال فرمهای گزارش دهی لازم به دانشگاه/دانشکده یا سایر مراجع ذیربط براساس ضوابط.

ی. گزارش مواردی از بیماریهای شغلی که لیست آن توسط وزارت یا دانشگاه/دانشکده تعیین می گردد با رعایت اصل امانت داری به مراجع قانونی ذیربط براساس دستورالعملهای ابلاغی وزارت بهداشت

- ک . ابلاغ تذکرات فنی به کلیه کارکنان فنی و اداری و نیز به مؤسس یا مؤسسان مرکز و پیگیری اقدامات اجرایی و در صورت تخطی اعلام مراتب به دانشگاه/دانشکده های ذیربط.
- ل . رعایت کلیه مقررات و دستورالعملهای وزارت و نیز موازین اسلامی، اخلاقی، فنی و نظارت بر حسن اجرای آنها.
- م . نظارت علمی و تأیید کتبی مفاد قراردادهای ارائه خدمات طب کار از نظر فنی و پزشکی.
- ن . شرکت در جلسات هماهنگی تشکیل شده از طرف دانشگاه/دانشکده ذیربط.
- س . صدور گواهی های قانونی جهت مراجع ذیصلاح.
- ث . تعیین اولویت پذیرش و ارائه خدمات به مراجعین.

فصل پنجم: شرایط ساختمانی، تجهیزاتی و پرسنلی

- ماده ۱۴-** ساختمان کلینیک و تعداد اطاقها و کلیه شرایط لازم برای تهویه، نور، سیستمهای حرارتی و برودتی باید منطبق با اصول بهداشتی و فنی بوده و مورد قبول و تصویب وزارت یا دانشگاه/دانشکده مربوطه قرار گیرد.
- ماده ۱۵-** حداقل تعداد اطاق برای تأسیس کلینیک شامل دو اطاق و یک سالن انتظار با امکانات کافی می باشد و باید پیش بینی های لازم برای کلیه اقدامات ایمنی از جمله اطفای حریق شده باشد. حداقل مساحت مرکز باید ۷۰ متر باشد.
- ماده ۱۶-** دفع فاضلاب و زباله های این مرکز باید طبق مقررات و ضوابط اعلام شده از سوی وزارت باشد.
- ماده ۱۷-** حداقل پرسنل مورد نیاز کلینیک علاوه بر یک نفر متخصص طب کار بعنوان مسئول فنی، شامل موارد زیر است.
- الف. یک نفر کارشناس بهداشت حرفه ای جهت تهیه «گزارش بهداشت حرفه ای محیط کار» مذکور در «آئین نامه معاینات سلامت شغلی».
- ب . یک نفر اودیولوژیست جهت انجام ادیومتری.
- ج . یک نفر منشی با حداقل مدرک دیپلم جهت امور عمومی مرکز.
- ماده ۱۸-** حداقل تجهیزات مورد نیاز مرکز شامل یک اطاق آکوستیک و دستگاه ادیومتری، اسپیرومتری دارای استاندارد ATS، یک دستگاه کامپیوتر با تجهیزات جانبی، تخت و وسایل معاینه، پاراوان و سایر تجهیزات و ملزومات اداری می باشد.

ماده ۱۹- در صورت تمایل کلینیک به توسعه و ارائه خدمات رادیولوژی، آزمایشگاهی، اندازه گیریهای محیطی توسط مرکز، باید فضای فیزیکی، تجهیزات و پرسنل مورد نیاز مطابق با مقررات اعلام شده از طرف وزارت توسط کلینیک تأمین شده و مجوز قانونی مربوطه اخذ گردد.

ماده ۲۰- مندرجات تابلوی کلینیک باید وفق پروانه صادره و از نظر ابعاد، تعداد و ..... منطبق بر ضوابط و دستورالعملهای وزارت یا سازمان نظام پزشکی باشد.

فصل ششم: سایر مقررات

ماده ۲۱- در صورتیکه مؤسس فوت نماید وارث قانونی متوفی مکلفند ظرف مدت دو سال از تاریخ فوت با ارائه گواهی انحصار وراثت نسبت به معرفی شخص واجد شرایط قانونی دریافت پروانه به عنوان مؤسس جدید اقدام نمایند. پس از تأیید صلاحیت فرد معرفی شده توسط کمیسیون قانونی پروانه تأسیس جدید کلینیک بنام وی صادر خواهد شد. در این مدت مسئول فنی کلینیک با موافقت وراثت قانونی می توان کلینیک را اداره نماید.

تبصره . در صورتی که مؤسس کلینیک از اشخاص حقوقی باشد طبق قوانین مربوط به مؤسسات حقوقی عمل خواهد شد.

ماده ۲۲- در صورتیکه مؤسس به علت از کارافتادگی قادر به اداره کلینیک طب کار نباشد خود او یا نماینده قانونی وی باید در یک مهلت ۶ ماهه نسبت به معرفی فرد دیگر واجد شرایط این آئین نامه بعنوان جانشین(مؤسس) اقدام نمایند. پس از تأیید صلاحیت فرد معرفی شده توسط کمیسیون قانونی پروانه تأسیس بنام وی صادر می گردد.

ماده ۲۳- در صورتیکه مسئول فنی فوت نماید و یا بهر علت دیگر قادر به انجام وظایف محوله نباشد مؤسس موظف است حداکثر ظرف ۳ ماه فرد دیگر واجد شرایط این آئین نامه را بجای وی معرفی نماید. پس از تأیید صلاحیت فرد معرفی شده توسط کمیسیون قانونی پروانه مسئول فنی بنام وی صادر می گردد. در این فاصله کلینیک مجاز به ارائه خدمت نمی باشد.

ماده ۲۴- در صورتیکه مؤسس و مسئول فنی کلینیک طب کار یک فرد واحد باشد و فوت نماید و یا بهر علت دیگر قادر به اداره کلینیک نباشد بر حسب مورد وراثت و یا نماینده قانونی وی و یا خود او در صورت تمایل به ادامه فعالیت کلینیک باید فرد دیگر واجد شرایط این آئین نامه را بعنوان جانشین معرفی نمایند. پس از تأیید صلاحیت فرد معرفی شده توسط کمیسیون قانونی پروانه تأسیس و مسئول فنی جدید بنام وی صادر می گردد.

ماده ۲۵- در صورتیکه مسئول فنی طب کار نخواهد بکار ادامه دهد باید سه ماه قبل مراتب را بطور کتبی به مؤسس و معاونت درمان یا سلامت دانشگاه/دانشکده مربوطه اعلام نماید. در

ظرف این مدت مؤسس موظف است نسبت به معرفی مسئول فنی جایگزین اقدام نماید تا پس از تصویب و تأیید صلاحیت وی توسط کمیسیون قانونی پروانه مسئول فنی جدید صادر گردد.

ماده ۲۶- اعضای هیأت علمی تمام وقت جغرافیایی مجاز نیستند تا زمانیکه تمام وقت جغرافیایی هستند، در محل دیگری بجز واحدهای وابسته به دانشگاه اشتغال داشته باشند. پروانه مسئول فنی برای این افراد فقط جهت مراکز آموزشی و درمانی تابعه دانشگاههای علوم پزشکی صادر می شود.

تبصره . در صورت قطع ارتباط استخدامی افراد مذکور بهر دلیل با دانشگاه، پروانه صادره موضوع ماده فوق لغو خواهد شد.

ماده ۲۷- در صورتیکه مسئول فنی بعلت بیماری و یا علل دیگر قادر به انجام وظایف محوله و حضور در کلینیک طب کار به مدت کمتر از سه ماه نباشد می تواند در عرض دو هفته یک فرد دیگر واجد شرایط این آئین نامه را با موافقت مؤسس یا مؤسسان بعنوان جانشین خود برای این مدت معرفی نماید. در صورتیکه مدت عدم امکان حضور مسئول فنی از سه ماه تجاوز نماید مؤسس یا مؤسسان موظفند فرد دیگر واجد شرایط این آئین نامه را بعنوان مسئول فنی معرفی تا پس از تصویب کمیسیون قانونی پروانه مسئول فنی جدید صادر گردد.

تبصره . در دوره عدم حضور مسئول فنی یا جانشین وی، کلینیک مجاز به ارائه خدمات نیست.

ماده ۲۸- کلینیک طب کار نمی توانند کلینیک دیگری بنام شعبه دایر نمایند.

ماده ۲۹- تغییر نام و محل کلینیک بایستی، با اطلاع قبلی و موافقت معاونت درمان یا سلامت دانشگاه/دانشکده مربوطه و اخذ مجوز از وزارت صورت پذیرد.

ماده ۳۰- هر کلینیک طب کار در صورت تمایل به انجام معاینات دوره ای یا بدو استخدام مکلف است پس از اخذ مجوز کلینیک در نظام جامع سلامت شغلی معاونت بهداشتی دانشگاه مربوطه ثبت نام نموده و کد نظام سلامت شغلی خودرا جهت شروع فعالیت در این زمینه دریافت نموده کلیه فرمهای ثبت و گزارش دهی و همچنین نظام جامع آماری را طبق نظر وزارت یا دانشگاه/دانشکده تکمیل و در موعد مقرر ارسال نماید.

ماده ۳۱- فعالیت کلینیک طب کار در زمینه پیشگیری، معاینات بدو استخدام و معاینات دوره ای باید مطابق با «آیین نامه معاینات سلامت شغلی» و سایر آئین نامه های مربوطه باشد.

ماده ۳۲- همکاری مستمر با بازرسان وزارت و دانشگاه/دانشکده و دیگر مراجع ذیصلاح قانونی و اجرای دستورات آنها از سوی کلینیکهای طب کار الزامی است.

ماده ۳۳- نظارت بر عملکرد کلیه کلینیکهای طب کار در سراسر کشور بعهده دانشگاه/دانشکده های مربوطه و در صورت نیاز وزارت می باشد.

ماده ۳۴- تمدید پروانه های تأسیس و مسئولان فنی کلینیک براساس قانون آموزش مداوم جامعه پزشکی و ضوابط اعلام شده از سوی وزارت و نیز مفاد این آئین نامه خواهد بود.

ماده ۳۵- کلیه مؤسسات ارائه دهنده خدمات طب کار موجود به هر عنوان (مؤسسه، شرکت، مرکز، طب صنعتی، درمانگاه واحد و ...) مکلفند حداکثر ظرف مدت یک سال پس از تصویب و ابلاغ این آئین نامه، با هماهنگی دانشگاهها/دانشکده های ذیربط وضعیت خود را با شرایط و ضوابط مندرج در این آئین نامه تطبیق دهند.

ماده ۳۶- رعایت آئین نامه اجرایی قانون طرح انطباق و موازین اسلامی، اخلاقی و شئون حرفه ای، در کلینیک طب کار الزامی است.

فصل هفتم: تخلفات

ماده ۳۷- در صورتیکه مؤسس/مؤسسان یا مسئول/مسئولان فنی مرکز از ضوابط و مقررات مربوط به الزامات و وظایف خود که در این آئین نامه پیش بینی شده تخلف نمایند به نحو زیر اقدام خواهد شد.

الف. بار اول تذکور شفاهی با قید موضوع در صورتجلسه بازرسی محل توسط وزارت و دانشگاه/دانشکده های ذیربط

ب. بار دوم اخطار کتبی توسط وزارت یا دانشگاه/دانشکده های ذیربط حداقل به فاصله یک ماه.
ج. در صورت تکرار و عدم توجه به تذکرات قبل کتبی چنانچه اعمال انجام شده در قالب قانون تعزیرات حکومتی و اصلاحات بعدی (در امور بهداشتی و درمانی) مصوب سال ۱۳۶۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام باشد، موضوع به کمیسیون ماده ۱۱ قانون یاد شده و در سایر موارد به محاکم ذیصلاح قانونی احاله خواهد شد.

تبصره ۱- روش اجرای تصمیمات نهایی کمیسیون مذکور و آراء صادره از سوی مراجع قضایی اعم از تعطیل موقت یا دائم کلینیک، ابطال پروانه و .... در کمیسیون قانونی بررسی و برای اقدام به واحدهای ذیربط ارجاع می گردد.

تبصره ۲- در مواردی که عملکرد کلینیک خلاف ضوابط و مقررات قانونی و شرعی بوده و موجب ورود خسارات جسمانی یا روانی به بیماران شود، به تشخیص وزارت و بدون اعمال مجازات مندرج در بندهای (الف، ب، ج) مورد در کمیسیون قانونی طرح گردیده و با رأی کمیسیون و تأیید رأی توسط وزیر پروانه این کلینیک قابل لغو موقت یا دائم خواهد بود.

این آئین نامه مشتمل بر ۷ فصل، ۳۷۳۸ ماده، ۴۳ بند و ۱۱ تبصره تهیه و در تاریخ ۱۳۸۸/۵/۸ به تصویب رسیده و از تاریخ تصویب لازم الاجرا می باشد و کلیه آئین نامه ها و دستورالعملهای قبلی مغایر با آن از جمله آئین نامه نحوه ارائه خدمات توسط شرکتها و مؤسسات سلامت کار (در قسمتهای مرتبط با طب کار) نیز لغو می گردد.